

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 500 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.347
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
Istoip. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 20, večji oglasni
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
in pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prazniku

Trbovlje

Ponovno moramo opozoriti na težko in resno situacijo v naših rudarskih revirjih.

Ze meseca februarja in marca naši rudarji niso bili polno zaposleni, temveč so praznovali po en dan, včasih tudi po dva dni na teden. Meseca aprila pa so državne železnice dobavo premoga naenkrat ustavile. Pričela so se dolgotrajna pogajanja za sklenitev nove nabavne pogodbe. Ta pogajanja še do danes niso končana. Preteklet bo kmalu že drugi mesec, odkar traja ta spor.

Železnice naročajo v naših rudnikih okrog polovice celotne produkcije. Delo pa počiva v rudnikih še bolj ko na polovico.

V Zagorju, Trbovljah, Rajhenburgu in Kočevju delajo zadnji čas po tri dni na teden. V Hrastniku, kjer ni prostora za deponiranje premoga, bodo napravili rudarji to plačilno periodo po dva šihita.

Rudar, ki napravi dva šihita, bo zaslužil od 70 do 100 Din v polmesečni plačilni periodi. Od tega mu bodo odbili okrog 70 Din za bratovsko skladnico. Čisti zaslužki v Hrastniku se bodo gibali to plačilno periodo od nekaj par do 30 dinarjev. Le v posameznih slučajih bodo morda nekaj višji. To stanje ne more dalje trajati.

Trboveljska premogokopna družba obljublja sicer, da bo razdelila v tem najtežje prizadetem kraju še ostanek za brezposelne rudarje namenjen podpora. Če pa se bo držala pri tem strogo v mejah vsote, ki jo je v ta namen odobrila, bi prišlo na rudarje tudi od te podpore le nekaj nad 100 Din. Pri tem so vsi prilranci že davno izčrpani in tudi krediti se rudarjem čedalje bolj odrekajo.

Bil bi neodpusten greh, če bi ne storili vsega, da se delo v rudnikih čimprej obnovi, odnosno če bi se ne priskočilo gladojočemu in obupanemu delavstvu na pomoč z zadostnimi denarnimi sredstvi.

Vpričo gornjih dejstev lahko zapišemo, ne da bi, pretiravali, da grozi našim rudarjem glad. Tudi če bi sli možki iz revirjev kam dela iskat, — na kmetih bi ga morda še našli, — bi zaslužili komaj toliko, da bi od zaslužka sami živeli. Za žene in otroke bi od nizkega zaslužka ne preostalo nič. Vsi faktorji, ki tu morejo pomagati, so bili na vso resnost situacije od delavske strani ponovno opozorjeni.

Gre pa tudi menda za kompetenčni konflikt. Ne ve se prav, kdo je dolžan napraviti red. Od strani predstavnikov države svetujejo delavcem, naj izsilijo od družbe, da bo ona za delavce skrbela, ker dela družba z milijonskimi dobički, medtem ko spravlja država svoj budget le s težavo v ravnovesje.

Trboveljska družba se pa seveda na eni strani tem nasvetom lahko smeji, ker je izpor moč delavstva že davno zlomil, na drugi strani pa očita državi, češ da je ona delavcem dolžna pomagati, ne pa družba.

Mnenje delavstva pa je, da ne more biti sodnik v tem kompetenčnem konfliktu. Tudi delavstvo ve, da so v gospodarstvu krize včasih neizogibne. Letos je bila izredno mila zima. Strah pred pomanjkanjem premoga, ki smo ga lani težko občutili, je povzročil, da so si nakopičili vsi za to zimo prevelike zaloge. Sedaj moramo te zaloge nekako izprazniti.

Vse to stoji. Doseči pa bi se dalo to pri nekoliko dobre volje z zmanjšanjem naročil, ki bi se raztegnilo na daljšo dobo. Vkljub temu, da v Hrastniku ni mesta za odlaganje premoga, — mislimo, da bi se pri dobri volji lahko tudi ta obrat vendarle nekoliko bolje zaposlil, kakor je potrebno to za plačevanje prispevkov za bolniško blagajno. A te dobre volje ni. Imamo v rokah zanimive dokaze, kako se pritiska z določanjem akordnih postavk v Hrastniku sredi krize na delovne mezde, tako da sredi najtežje krize delavstvo ne doseže temeljnih mezd. Že komaj dva zaslužka sta tu, a še ta ne smeta biti normalna, ker je ponudbe za delo dosti in preveč.

Jasno pa je za nas, da se take krize, ki zadenejo na tisoče ljudi, ne smejo smatrati niti za prikladno sredstvo, da se dosežejo nižje cene za premog niti za dobro priliko, da se standard delavčevega življenja še bolj zniža, ampak da so veliko socialno zlo, ki se mora absolutno preprečiti v interesu splošnosti.

Zato je dolžnost vseh merodajnih faktorjev, da v bodoče take krize ne nastanejo. Da bi se vsakoletni izpori in redukcije delavstva nehali, bi bilo potrebno, da bi se v bodoče pogajanja za novo dobavno pogodbo z državo vedno prej zaključila, predno poteče stara. Menimo, da bi tak postopek ne bil v škodo države. Zato se naj v novi dobavni pogodbi določi, da se avtomatično za eno leto podaljša, če se tri mesece pred potekom ne odpove!

Anglija se ne navdušuje

za Briandov načrt Evropske unije

Nemška demokracija ga pozdravlja

London, 21. maja. x. Tako konservativno kakor liberalno časopisje se o spomenici gosp. Brianda o federalni ureditvi Evrope izraža skeptično.

Vzroki tega zadržanja so na dlani. Angleže je zbodel oni pasus v Briandovi spomenici, ki govori o tem, da je politično in gospodarsko zedinjenje Evrope odvisno od vprašanja varnosti, ki naj si jo evropske države medseboj pogodbeno zagotovijo. To tolmači liberalni »Manchester Guardian« tako, kakor da bi Francija hotela po ovinku Evropske unije zagotoviti sebi svojo sedanjo prevladujočo pozicijo v Evropi. Anglija pa slejkoprej odklanja nadaljnje in večje obveze napram Franciji in katerikoli drugi evropski državi, ker se ne bo pustiti vplesti v nikak eventualni konflikt v Evropi. Liberalni »Daily News« meni, da pomeni Briandov načrt afront proti Ameriški uniji in njeni gospodarski poziciji v Evropi; Anglija pa se je navezala za tako drago ceno na Ameriko, da ne more za kakšno Evropsko unijo gojiti več kot splošne simpatije. Konservativni »Daily Telegraph« opozarja, da Anglija ni toliko evropska kakor svetovna velesila. Čim bolj se britanski dominijoni politično-ustavno osamovajajo, tem bolj morajo gojiti medsebojno notranjo in gospodarsko solidarnost, tako da Anglija ne more postati član Unije, od katere bi izvenevropske države britanskega empira bile izključene. Angleški listi menijo tudi, da bi Evropska unija škodovala Društvu narodov, ker bi narodi izgubili svoje zaupanje v to institucijo. Povečala bi le medsebojne rivalitete. Delavsko časopisje pa se o Briandovem načrtu še ne izraža. Gotovo pa je, da g. MacDonald na tako velikopotezno akcijo kakor je Briandova ne bo odklonilno odgovoril, ampak jo bo

najtopleje pozdravil in se radevolje spustil v diskusijo o tem problemu. Saj je ravno on še nedavno v zbornici poudaril, da vlada v Evropi tak histeričen strah in nezaupanje ene države nasproti drugi, da je treba z vsemi silami delati na sporazumu; tudi je MacDonald vedno izjavil pripravljenost angleške vlade, da pomaga pri uresničenju čim večje politične in moralne solidarnosti Evrope. Na drugi strani pa ni dvoma, da Anglija v Evropsko unijo kot član z vsemi obveznostmi, ki bi jih tako članstvo zahtevalo, ne bo vstopila in jo podpirala z ozirom na svoje prevladujoče izvenevropske interese le pogojno brez vsakih obveznosti.

Najbolj odklonilno stališče pa je zavzel napram načrtu Združenih držav Evrope »Journal de Geneve«, kar je seveda popolnoma razumljivo, ker je ta list glasilo krogov Društva narodov. Pravi, da je Evropa tako navezana na ves ostali svet, da je ne gre od njega ločiti. Društvo narodov je one naloge, ki si jih stavlja Evropska unija, reševalo doslej in jih bo tudi v bodoče bolje, nego jih bo mogla ta Unija. Saj so med državami Evrope večje medsebojne rivalitete nego n. pr. med katerokoli evropsko državo in kakšno izvenevropsko. Če Društvo narodov ne more zagotoviti popolne sigurnosti v Evropi, je temu krivo baš odsodstvo Amerike. Treba je torej ves ostali svet še pritegniti k Društvu narodov, ne mu pa postaviti ob stran še eno Zvezo narodov, kajti, če bomo imeli dve Društvi narodov, bo mir, namesto da bi bil dvakrat trdnjši, dvakrat menj zasiguran.

Kar tiče Ameriko, pišeta »Herald« in »Tribune«, da državni departement v Washingtonu Briandovemu načrtu ne pripisuje nobene važ-

nosti(?) Trgovinski departement izjavlja baje, da načrt Združenih držav Evrope nima nobene gospodarsko solidne podlage. Tudi krogi kongresa baje zadeve ne smatrajo za zadosti tehtne, da bi o njej razpravljali.

Napram tem negativnim glasovom pa je treba s tem večjim poudarkom zabeležiti nepričakovano simpatičen sprejem genialnega načrta g. Brianda v nemških demokratičnih krogih od centra do meščanskih liberalcev in socialdemokratov. Zlasti se opaža pisanje »Frankfurter Zeitung«, ki pravi, da si je Briand s svojim memorandumom pridobil za Evropo nesmrtno zasluge. Na kritike iz Londona in Zeneve je odgovoril, da g. Briand ni predložil nobenega konkretnega predloga, ampak le material za diskusijo, ki bo tem bolj plodovita, s čim večjim zaupanjem se bo inicijativa Francije sprejela. Zato se ne sme takoj zakričati: »To je nemogoče, kar hoče gospod Briand«, ampak je treba sprejeti načelo in potem stvarno pretresati možnost njegovega uresničenja. Gotovo so Angleži nezaupni napram besedi »varnost«, toda tudi o tem se bo šele diskutiralo; na vsak način je Evropska Unija, ako naj vrši uspešno svojo nalogo, nemogoče brez Anglije. Toda Angleži bodo imeli pri diskusiji polno besedo. Torej: Evropejci, diskutirajte o Evropi! Ne gre a priori trditi, da ne bo šlo, ampak pokazati način, kako bi se dala združena Evropa doseči.

Nacionalistično časopisje, ki vsako tesnejše sodelovanje s Francijo a priori odklanja, seveda v realizacijsko možnost Briandovega načrta ne verjame in meni, da je taka Unija mogoča le, če se spremenijo politično in gospodarsko nemogoče meje Evrope.

Gandi neomajno vztraja na svojih zahtevah

Angleži aretirali predsednika vseindskega kongresa, vse odbornike in gospo Naidu — Težki izgredi se nezmanjšano nadaljujejo

London, 21. maja. n. Bivši predsednik indijskega zakonodajnega zbora Patel je došel v Darasano, da prevzame vodstvo Gandijevih prostovoljcev. Pri današnjem napadu na solne zaloge, ki so jih prostovoljci na vsak način hoteli zavzeti, je prišlo do dveh bitk s policijo. Prostovoljci so že prodrli do žičnih ovir, ki so zgrajene okoli solnih skladišč. Bilo je aretiranih nad 200 oseb, ranjenih pa je bilo več kot 100 prostovoljcev, med njimi tudi Gandijev sin. V Bombayu je policija danes preiskala glavni stan indijskega narodnega kongresa ter zaplenila več listin in aretirala predsednika vseindskega kongresa dr. Narimana in ostale odbornike, katere bo postavila pred izredno sodišče. Ko je policija v tovornih avtomobilih odpeljala aretirance, je množica s kamenjem napadla policijo, katere je zopet morala rabiti gumijevke in ranila 10 oseb. Policija je aretirala tudi gospo Naidu, kar je povzročilo posebno razburjenje.

London, 21. maja. n. V Bombayu je več-

raj nastal nevaren položaj, ker se je razširila govorica, da je neki Gandijev prostovoljec podlegel ranam, ki jih je dobil pri napadu na Vadalo. V mestu so zaprli trgovine, mnogo ljudi pa se je zbiralo, da se udeležijo pogreba. Množica se je pomirila šele potem, ko se je objavilo, da je dotični prostovoljec umrl radi neprevidnosti, ker je padel iz vlaka.

London, 21. maja. n. Gandi je v intervjuju v Yerawdi izjavil posebnemu indijske-mu dopisniku »Daily Herald«, da se bo bojeval do konca. Prišasti pasivnega odpora bodo prenapolnili angleške zapore in s tem onemogočili vsakršno upravo v Indiji. Gandi zahteva, da se na londonski konferenci sestavi načrt za ustavo neodvisne Indije, da se odpravi davek na sol, da se prepove točenje alkohola, da se bojkotira inozemsko blago in da se politični obsojenci amnestirajo. Dalje pa pravi Gandi, da naj nadaljnjih 7 točk v njegovem pismu, ki ga je pisal podkralju, prihranijo za nadaljnje razgovore.

Preosnova Mac Donaldove vlade

Mosley odstopil radi nesoglasij v vprašanju brezposelnosti

London, 25. maja. n. Vlada je sprejela večer demisijo sira Oswalda Mosleya. »Daily News« piše, da se bo sedanji delavski kabinet reorganiziral tako daleč, da se bo lahko govorilo o novem MacDonaldovem kabinetu.

London, 21. maja. n. Izstop Mosleya iz vlade je zelo vznemiril delavsko stranko. Danes je bil v kabinetu razgovor o politiki za odpravo brezposelnosti, ki pa se je odgodil do jutri. Dosedanja politika vlade in posebno ministra Thomasa glede brezposelnosti je z drugimi vzroki vred povzročila, da je odstopil Mosley in da so se poslanci delavske stranke pri zadnjem glasovanju o nezaupnici proti Thomasu odtegnili glasovanju. Jutri se bodo morali poslanci, ki so se odtegnili glasovanju, na seji stranke radi tega zagovarjati. Listi izjavljajo, da je nesoglasje med Mosleyem in Thomasom povzročilo, da je bil potreben odstop enega izmed obeh. Mosley in njegova tovariša Lansbury in Johnston so bili podrejeni ministru za brezposelnost Thomasu. Po inicijativi Mosleya so preko Thomasa predložili nekemu ministrskemu odboru memorandum za pobijanje brezposelnosti, v katerem se predvideva upokojitev delavcev starih nad 60 let in mobilizacija 250 milijonov

funtov za javna dela, ki pa je bil v odboru pod vodstvom Snowdena in ministra za delo mis. Bonfieldove odklonjen, ker bi pokojnine za delavce preveč obremenjevale fiskus in bi ne bilo mogoče dobiti potrebne vsote 250 milijonov funtov. Zato in pa ker Mosleyev program ni soglašal z načrti Thomasa glede pobijanja brezposelnosti, je Mosley v poslanski zbornici oficijelno naznanil svoj odstop.

London, 21. maja. n. Na današnji popoldanski seji delavske stranke je izjavil Mosley, da namerava na jutrišnji seji stranke predlagati nezaupnico proti vladi. S takim agresivnim nastopom odstopivšega ministra je naenkrat postala akutna kriza, ki je že dolgo tlela v delavski stranki, posebno kar se tiče vprašanja brezposelnosti. Jutrišnja seja stranke predvideva razen tega tudi ponovno razpravo o problemu brezposelnosti, pri čemer bo najprž vlada kot odgovor na napade Mosleya obrazložila svoje programne točke.

100 rudarjev zasutih

Pitermaritzburg, 21. maja. AA. V premo-govniku premogokopne družbe Dundet se je pripetila strahovita eksplozija. Zasutih je bilo 50 do 100 rudarjev. Mislijo, da so večinoma mrtvi.

Francoski letalci v Zagrebu

Zagreb, 21. maja. z. Ob tričetrti na 11 je danes prišla v Zagreb eskadra francoskih letalcev. Ob njihovem prihodu je na letališču vojaška godba igrala maršeljce. Poveljnika francoske eskadre majorja Louisa Beaune je pozdravil podpolkovnik Stanko Bračić. Francoskim letalcem je bil prirejen prigrižek, nakar so odšli v mesto. Popoldne ob treh so odleteli proti Belgradu, od tam pa poletijo v Atene, Sofijo, Bukarešt in nazaj preko Zagreba v Dijon.

Posojila Agrarne banke

Belgrad, 21. maja. m. Upravni odbor privilegirane Agrarne banke je imel sejo, o kateri je izdal poročilo, da so bila do sedaj odobrena tale posojila:

5365 dolgoletnih hipotečnih posojil v znesku 194,697.000 Din, 142 meničnih posojil v znesku 2,864.800 Din, 933 zadružnih posojil v znesku 27.364 zadrugarjev v znesku 100,407.436 Din. Štiri zadružna posojila za produktivne zadruge v znesku 4 milij., 2 posojili za vodne zadruge, 4,150.000 Din, 700 agrarnim interesentom v znesku 7,500.000 Din. Skupno 318,619.036 Din. Poleg tega je banka od bivšega ravnateljstva za kmetijski kredit prevzela zadružnih posojil v znesku 122,346.000

Prisrčno slovo nemške mornarice

Split, 21. maja. z. Nemška vojna flota, ki se je teden dni mudila v naših vodah, je danes pustila naše morje. Pred odhodom je bila zbrana množica ljudstva, ki je pozdravljala nemške mornarje. V tem času je eskadrila hidroavijonske vojne mornarice krožila nad splitskim pristaniščem. Dve letali sta izvajali smeke akrobacije. Brodovje je bilo v vzorni vrsti, ko je zapuščalo splitsko pristanišče. Spremljali so ga hidroavijoni in bojni čolni naše vojne mornarice. Mornarica je odplula v Španijo.

Zastopniki grških gosp. ustanov v Ljubljani

Belgrad, 21. maja. u. 30. maja pridejo v Belgrad številni zastopniki grških gospodar-skih ustanov in trgovcev. V Belgradu ostanejo tri dni: 1. 2. in 3. junija, v Zagrebu 4. in 5. junija, v Ljubljani in v Sloveniji 6., 7. in 8. junija, v Novem Sadu 9. junija, v Subotici 10. junija, v Leskovcu 11. in v Skoplju 12. junija. Nato se vrnejo v Grčijo. Z njimi potuje sedem časnika iz Soluna in Aten. V Belgradu se pripravlja svečan sprejem.

Dvojna politika

»Le Temps« od 19. maja prinaša pod gornjim naslovom članek na uvodnem mestu, iz katerega v naslednjem podajamo glavne misli.

Gosp. Briand, to prizna vsakdo, z vnebo dela za trajen mir. Italijansko časopisje, ki ga strogo kontrolira rimska vlada, zagotavlja, da hoče mir tudi gosp. Mussolini. Težava je pa v tem, — ako presojamo njegove govore, — da ga noče na isti način in da njegove plamteče izjave vzbujajo nekakšno presenečenje.

Samo presenečenje, ničesar drugega! Ne razburjenja in niti ne vznemirjenja! Kajti mednarodno mnenje se je že privadilo na gotove manifestacije fašističnega temperamenta, in odkar ljudje razmišljajo o izjavah odličnih državnikov, so se polagoma pričeli razsojati pravo vrednost besed, ki se največkrat ne dajo drugače razložiti, kakor da jih je narokoval trenten zanos. Toda kljub temu je nek ton in poudarek, ki razodeva duševno razpoloženje in ki je morda važnejši, kakor pa besede same, ki so bile izgovorjene. Ton in poudarek zadnjih govorov gosp. Mussolinija pa razodeva neko duševno razpoloženje onkraj Alp, ki ni veliko obetajoče, — to je treba vsekakor priznati, — za prijatelje miru. Pred svetovno katastrofo leta 1914. se je izza onkraj Rena ob vsakojakih političnih menah oglašil cesarski glas, — prav v istem slogu. Kadarkoli je kaiser naivno mislil, da morejo zvišene besede kaj dodati prestižu cesarske Nemčije, ali kadarkoli je hotel odvrniti pozornost od notranjih težav, pa je pričel govoriti o »suhem smotniku in nabrušenem meču«. Sicer to ni bilo drugega, kakor slabo čtivo, dodano slabi politični taktiki. Vemo, kako se je stvar končala. Kaiser je končal kot ujetnik onega vojnega duha, ki ga je sam ustvarjal in hotel, da se je od besed prešlo na dejanja. Rezultat takega početja so bila štiri leta tragične vojne, milijoni mrličev, gora razvalin, a Nemčija poražena, potisnjena na kolena in ponižana, — skratka: cesarska politika Viljema je doživela polom.

Mi prav dobro razumemo, da »duce«, ki je napravil veliko stvar, ko je rešil Italijo razsula in anarhije takoj po vojni in ki je odkril mnoge sile, ki so skrite v njej, hoče svoje rojake držati v entuzijazmu, ki je neobhodno potreben za dovršenje fašistične revolucije. Toda je mar zato potrebno, da ga sistematično poziva na boj za cilje, katere bi bilo prav zares težko natančno definirati?

Včeraj se je v Lyonu g. André Tardieu, ministrski predsednik obrnil na stare bojevnike, na moše, ki so rešili domovino, ki so »dobili vojno«, kakor bi se reklo še pred desetimi leti. In kaj jim je povedal. »Pred nami je ogromno delo organizacije miru. Ga li bomo mogli izvršiti? Vidite to je tisto vprašanje! Mrtvi so dali vse, naj dajo živi, kar morejo. Proti silnemu razpadanju in neredu, proti brezdelnosti, ki je tako v zgornjih kakor v spodnjih plasteh naroda, je treba dobiti bitko miru, ki bo časten, ponosen in bratski mir obnem. ... Mar to ne razodeva v točnih besedah in v absolutno jasnostjo najplemenitejšega stremjenja za narodno in človečansko veličino, a ki je v duhu resnične miroljubnosti.

Govor v Firenzi in govor v Lyonu sta karakteristična za dvojno duševno razpoloženje, za dvojen način, in za dvojno metodo. Mi prepuščamo evropski javnosti, kakor tudi vesti italijanskega naroda, da sam presoja, kateri od obeh je boljši in kateri bolj gotovo vodi k velikemu cilju, ki ga je treba doseči. Grožnje ne morejo vzbuditi drugega prepričanja, kakor da se kak narod v pomanjkanju upravičenega ponosa in zaupanja samega vase ne more nasloniti na druge argumente, kakor na takšne, ki ne odgovarjajo dejstvom. Vse to dela vtis, da ravna pod vplivom otročjega strahu. Kdo vendar v novi Evropi misli na to, da bi postopal z italijanskim narodom kot »z majhnim narodom? Kdo sploh gre za tem, da bi izoliral fašistično Italijo, ko streme vendar vsi za tem, da se kakor mogoče popolno in trdno pritegne k mednarodnemu sožitju. Komu pade v glavo, da bi napadel Italijo? V resnici se sprašujemo, s kakšnim namenom se slikajo italijanskemu narodu nevarnosti, ki ga sploh ne ogrožajo. Gosp. Mussolini je izjavil, da so besede zelo lepa reč, toda puške, strojnice, ladje, letala in kanoni, da so še lepše stvari. On oznanja nekaj, tako se zdi, kar je proti njegovemu lastnemu mirovnemu idealu. Kajti, nikakor ni res, da bi bila beseda pravica prazna beseda, kakor je rekel, ako ni oprta na silo. Pravica ostane vedno pravica, ona je največja moralna sila, ki jo je ustvarila naša civilizacija. Napredek in človeška vest zahtevata, da je sila postavljena v službo pravice.

Ni s tem služeno idealu miru, ako »Fašistična Italija postavlja alternativo: ali dragoceno prijateljstvo ali zelo trdo sovražstvo.« Italijansko prijateljstvo nam je drago radi lepih lastnosti, ki jih ima italijanski narod. Bila bi slabost ali neodkritost, ako bi ga kdo iskal le radi strahu pred njegovim »zelo trdim sovražstvom«. Postavlja na tak način vprašanje, kakor ga stavlja »duce«, se pravi oteževati probleme, ki so med Italijo in ostalimi državami. Prava sreča je, da se diplomacija ne poslužuje takega načina govorjenja, kakor ga ljubijo besedniki, katerim ploskajo fašistične množice.

Pred krizo avstrijske vlade

Nameravan odstop trgovskega ministra - Spor radi Heimwehra

Dunaj, 21. maja. n. Dasi je samozavestni nastop zveznega kanclerja dr. Schobra za trenutek kljub nedeljskim grožnjam Heimwehrovskih voditeljev krizo vlade odvrnil, je morda navzlic temu zelo verjetna vsaj delna kriza avstrijske vlade, ki se bo omejila samo na en ministrski resor. »Neuigkeits Weltblatt«, ki je po navadi dobro informiran iz vodilnih krogov krščanske socialne stranke, poroča, da misli trgovski minister dr. Heinisch, bivši predsednik republike odstopiti, ker se ne strinja z nekaterimi določbami pred kratkim sklenjenih trgovinskih pogodb, ker njegovo mnenje ne soglaša z mnenjem trgovsko politične sekcije zunanjega ministra in ker je zelo vznemirljiv radi trajnih poskusov, da bi se podžupan in ravnatelj tramvaja v Gradcu dr. Strachella imenoval za generalnega direktorja avstrijskih državnih železnic. Navedeni list izjavlja, da se z gotovo

vostjo pričakuje, da se bo posrečilo odvrniti dr. Heinischu od njegovega sklepa.

Dalje pravi list, da je med novim načelnikom krščanske socialne stranke podkanclerjem Vaugoinom in voditeljem Heimwehrovcev dr. Steiglerjem nastal velik konflikt, ker zahteva podkancler Vaugoin, da se morajo krščanski socialni heimwehrovski mandatarji brez-pogojno pokoravati disciplini stranke ter da morajo svoje cilje in svoje osebnosti podrediti stranki. To svojo zahtevo je danes nedvoumno sporočil heimwehrovskim voditeljem in posebnemu dr. Steidleju. Dr. Steidle pa je najostreje naglašal, da je značaj Heimwehra nadstrankarski in da ni dovoljeno, strankam dopustiti kakršnokoli vpliv na vodstvo Heimwehra. Na koncu dostavlja list, da je upanje, da bo dr. Seipel, ki se danes vrne iz Budimpešte na Dunaj, v tem konfliktu nastopil kot posredovalec in stvar razčistil.

Enoten zakon o zemljiških knjigah

Novi zakon bo izhodišče pravilnega obdavčenja prebivalstva

Belgrad, 21. maja. AA. Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o notranji ureditvi, o ustanavljanju in o popravljanju zemljiških knjig in zakon o zemljiških knjigah. S tem je zadosteno potrebi izenačenja zakonov o zemljiških knjigah.

Zemljiških knjig doslej ni bilo na področju apelacijskih sodišč v Belgradu in Skoplju in apelacijskega sodišča v Podgorici, dočim so v vseh ostalih kraljevini Jugoslavije. Čeprav vodijo zemljiške knjige v teh krajih v glavnem po enakih načelih, je mnogo podrobnosti, ki se v sedanjih raznovrstnih zemljiških zakonih med seboj razlikujejo in ki jih je treba izenačiti s predpisi novih zakonov.

V krajih, kjer še ni zemljiških knjig, stopi novi zakon o notranji ureditvi, ustanavljanju in popravljanju zemljiških knjig v veljavo že 15. dan po njegovi razglasitvi v Službenih Novinah. Potrebno je namreč, da se čimprej osnujejo zemljiške knjige tam, kjer je že določen katastrski povprečnik. S tem poslom bo poverljive osebe, ki bo imelo samo to delo in ki bo zato razpolagalo s časom, da ga izvrši. Tam pa, kjer zemljiške knjige še imajo, stopi novi zakon v veljavo šele šest mesecev po njegovi razglasitvi. Tu je osebje preobremenjeno z drugimi rednimi posli in mora imeti čas, da zakon prouči in da razmišlja o njegovi izvedbi. Obstoječih zemljiških knjig ne bo moči prilagoditi novim predpisom takoj, nego postopno.

Belgrajski proces

Incidenti med včerajšnjo razpravo — Kaznovani obtoženci in zagovorniki

Belgrad, 21. maja. m. Današnja razprava je bila mestoma zelo burna in je prišlo do hujših incidentov, zaradi česar je predsednik kaznovao nekatere obtožence, kakor tudi nekatere odvetnike.

Najpreje so bili zaslišani orožniški podporočnik Jovanović in orožniška kaplara Jeftić in Peter Obradović, ki sta bila povabljena na zahtevo državnega tožitelja in naj bi potrdila, da je obtoženi Gašparac v zaporu skozi okno krčial razne besede, zaradi katerih je državni odvetnik proti njemu razširil obtožnico. Vsi trije so to potrdili.

Nato so bile zaslišane tri priče: Brata Vlačić in ljubljanski inženjer Gustinčič, ki se nahajata v zaporu v isti zadeni. Ko je bil zaslišan orožniški podporočnik Jovanović, so obtoženci vzporedno velik kravali, posebno se je v tem odlikoval Bernardić. Zaradi tega je predsednik v sporazumu s tovariši odredil, da se obtožene Bernardić takoj odvede iz dvorane. Pri tej priliki je obtožene poskusil fizično napasti organe oblasti, kar je izzvalo velik nered. V ta nered so se umešali tudi zagovorniki in nekateri časniki. Zaradi tega je predsednik prekinil razpravo.

Po zapetni otvoritvi razprave se je javil k besedi odvetnik dr. Markotić, ki je izjavil: »Gospod predsednik! Za časa incidenta, ki se je tukaj dogodil, sem bil miren. Dasi ravno nisem delal nobenih izgrezov, da bi dal povod za to, je meni dopisnik zagrebških »Novosti« dejal, da sem neresen zagovornik in odvetnik.

Predsednik: »Kdo je to rekel?«
Zagovorniki: »Dopisnik »Novosti« Stražičić. Ta žalitev se nanaša tudi na ostale zagovornike. Kakšni so bili razlogi za to, ne vem. Mislim, da so »Novosti« prišle v nepravilno in da njihova naklada pada zaradi njihovega tendencioznega poročanja o tem procesu, in to mu je morda dalo povod, da me je nazval neresnega odvetnika. Zahtevam, da se ta dopisnik odstrani in da v bodoče ne sme več prisostvovati razpravi.

Predsednik je odredil dva sodnika, da v tej stvari predvsem ugotovita, ali se je ta spor dogodil med razpravo ali med odmorom.

Nato so bile zaslišane ostale priče, ki pa, zlasti inž. Gustinčič, niso ničesar slišale, niti niso čule teh klincev, kakor jih našteva obtožnica. Predsednik čita izjave raznih prič, kar je zopet trajalo do ene.

Pred prekinitvijo razprave je predsednik razglasil, da je sodišče sklenilo, da obtoženi Bernardić ne bo smel prisostvovati razpravi niti jutri niti pojutrišnjem. V kolikor pa se bo razprava tikala njega, se mu bo javilo, da se bo mogel zagovarjati. Glede obtožnih priči in Bana je sodišče sklenilo, da se kaznujeta, ker sta delala nered, s poslom skozi tri dni, in da en teden ne bosta smela dobivati časopisov.

Glede odvetnikov, ki so sodelovali pri neredu, je sodišče sklenilo, da se dr. Zanič kaznuje s 500 Din, dr. Grgrić in dr. Markotić pa s 800 Din globe. To denarno globo morajo plačati v 24 urah, zoper razsodbo ni nobenega pravnega leka.

Razprava se bo jutri nadaljevala.

Popoldne sta pred sodnikom, ki je bil zato določen, dal izjavo dopisnik Stražičić in odvetnik Markotić. Ugotovilo se je dejanski stan. Predvsem se je ugotovilo, da se je ta prepričal izvršil med odmorom, tekom katerega je dr. Markotić pristopil k časnikarju Stražičiću in dejal: »To javite in objektivno poročajte!« narkar mu je časnikar odgovoril, da so s strani pravnika in odvetnika taki medklici neresni. Zaradi tega se je odvetnik še bolj razburil.

Senzacionelen umor v Sofiji

Umorjena je pripadala sekti Danovistov

Sofija, 21. maja. AA. Pred dvema dnevnoma so našli v njenem stanovanju v ulici Marije Luise ženo upokojenega podpolkovnika Ljubomira Lulčeva, Angeliko po imenu, mrtvo. Ubila žena je bila kakor tudi njen mož članica žudne sekte Danovistov, tako imenovani po njenem ustanovitelju in sedanjem voditelju Danovu. Umor je zbudil veliko senzacijo v Sofiji, kjer so Angeliko Lulčeva dobro poznali kot hčerko generala Tančeva Radojkova, enega izmed žrtve atentata v cerkvi sv. Nedelje. Po materi pa je bila v sorodu z romunskim ministrom notranjih zadev Vajdo Vojvodo.

Sekta Danovistov molli solnce, njeni pripadniki pa so ljudje vseh verstev. Njih dolžnost je samo, da priznajo načela sekte, to je oboževanje solnce ter čistoče v vsakem pogledu, tako moralnem kakor materialnem, spoštovanje prirode, oboževanje z ženskami pa samo v določenih časih. Obredi te sekte se vrše rano jutraj po solnčnem vzhodu. Člani sekte imajo svoje taborišče in svoj hram, ki se nahaja za Borisovim gradom, kjer smejo člani stanovati v lesenih hišah. Po svojem versu ta sekta ni daleč od mnogoboštva, čeprav se o tem javno ne govori. Sekta ima dosti pristašev v vseh slojih prebivalstva. V tej sekti so se začeli zbirati ljudje, ki jih je življenje razočaralo, nadejaje se, da jim da nove nade v boljše življenje in utehe.

Ubila Lulčeva je bila v soboto zvečer v družbi svojega moža in še nekaj drugih Danovistov v taborišču Danovistov, kjer je njen mož stanoval nekaj časa brez svoje žene. Ko se je Lulčeva vračala s

prijateljico Malino Tinevo domov, ji je mož rekel, naj se varuje, ker čuti, da jo čaka smrt. Toda Lulčeva ni pazila na te besede. Ko je bila blizu doma, se je poslovila od prijateljice, ki ji je obljubila, da pride pridi dan k njej na obisk. Ko je prijateljica naslednjega dne prišla jutraj k Lulčevi, je trkala na vrata stanovanja, toda Lulčeva se ni odzvala. Ko je še ponovno trkala in ni bilo odziva, je prijateljica prevzel strah. Poklicala je policijo, ki je kmalu prišla in siloma odprla vrata. Lulčeva so našli v sobi z razkralo glavo. Rane na glavi so bile zadane z nekim topim orodjem. Dalje je bilo ugotovljeno, da so rane izvirale od deset močnih udarcev. Ni še ugotovljeno, kako so morile prišli v hišo Lulčeve. Po tleh je bil raztresen drobiž, tako da je prvi mah dobila policija vtis, da gre za roparski umor. Toda nadaljnja preiskava je ugotovila, da iz blagajne v sobi ni bil ukraden niti denar niti nakit. Dalje je bilo ugotovljeno, da je izginil ključ blagajne. Po vsem izgleda, da je bil umor izvršen zaradi nekega dokumenta. Tudi so oblasti ugotovile, da bi morala Lulčeva nastopiti neko veliko dedščino od nekega sorodnika v Zaječarju. V zvezi z umorom je bil dozdaj aretiran mož Lulčeva, njegov prijatelj Jelani Andrije, Simun Šiškov in še neki Danovisti. Preiskava se vodi dalje in pričakujejo še velika razkritja.

Dunajska vremenska napoved. Različno oblačno. Verjetnost krajevnih neviht. Nekoliko topleje.

„Times“ ostro odklanjajo

London, 21. maja. n. Glede zadnjega velikega Mussolinijevega govora v Firenzi izjavljajo »Times«, da je njegov govor davno zastarel. To je govor iz drugega stoletja, ne pa sedanjega. Mussolinijeva ideja, da so drugi narodi zarotili, da bi izolirali Italijo, se ne svinja s političnimi dejstvi. Zdi se, da pravo stališče Italije predstavljajo izjave Grandija, ki je tesno sodeloval z Ducejem in ki izjavljajo, da je sporazum s Francijo potreben. Francosko-italijansko vprašanje pa se ne more rešiti s sejmjskim kričanjem.

Zeppelin srečno poluje

Pariz, 21. maja. AA. Iz St. Cruz na Tenerifu poročajo, da so tam včeraj ob 16.40 prejeli vest z »Zeppelinom«, da je na zrakoplovu vse v redu.

Lishona, 21. maja. n. Iz Praje na otoku Saotiazu se javlja brezlično, da je zrakoplov Zeppelin popoldne ob 18.05 preletel mesto Rajo.

Friedrichshafen, 21. maja. n. Po brezlični vesti zrakoplova Zeppelina je zrakoplov ob 18.15 srednjeevropskega časa dosegel zelene otoke.

Newyork, 21. maja. n. Po brezličnih vesteh iz Las Palmas in s parnika Siera Cordoba je zrakoplov Zeppelin ob 8.30 popoldne dosegel 23 stopinjo severne širine in 21 stopinjo 45 minut zapadne dolžine. Zrakoplov je v brezlični zvezi z južno ameriško celino.

Pernambuco, 21. maja. n. Poveljnik letališča v Pernambucu je prejel brezlično vest z zrakoplova »Zeppelina«, da bo v četrtek popoldne pristal na letališču, da se pred svojim nadaljnjim poletom v Rio de Janeiro preskrbi s svežo vodo, ker so se radi velike vročine izpraznile zaloge vode na zrakoplovu.

Najdenov - predsednik sobranja

Sofija, 21. maja. n. Danes je bil na seji sobranja Najdenov izvoljen za predsednika s 156 glasovi. Večina opozicije je razen socialistov glasovala za voditelja demokratov Malinova.

Loucher v Pragi

Praga, 21. maja. n. Loucher je danes dospel v Prago. Zvečer je njemu na čast priredil dine zunanji minister dr. Beneš. Loucherjevo potovanje ima svrha, da se informira o gospodarskih vprašanjih Srednje Evrope. Jutri ga bo sprejel Masaryk. Zvečer bo potem dine na francoskem poslanstvu, jutri zvečer pa potuje Loucher v Bukarešt, kjer se bo razgovarjal z romunskimi državniki. Nato se bo odpeljal v Belgrad, odkoder se bo vrnil v Pariz.

Proces proti Predavcu

Zagreb, 21. maja. z. Danes se je nadaljeval proces proti Josipu Predavcu. Predavec je nadaljeval svoj zagovor glede posameznih točk obtožnice. Naglasil je, da je skozi 25 let svojega političnega delovanja vedno užival zaupanje in ga uživa še danes. Pravi, da gre ta proces za tem, da uniči njegovo zaupanje. Zavrača vse momente osebne krivde ter povdarja, da je zašla banka v težave radi trenutnega splošnega položaja. Podrobno razlaga posamezne stavke obtožbe in dokazuje svojo nedolžnost.

Düsseldorfski morilec odkrit?

Düsseldorf, 21. maja. n. V Düsseldorfu je včeraj popoldne neki 45 letni moški pregovoril 8 letno deklico, ko se je vračala iz šole, naj gre z njim na bližnje pokopališče, da bosta trgala rože. Oče je postal nemiren, ker deklice ni bilo domov, šel je iskat in jo našel jokajočo pri vhodu na pokopališče. Moški je ušel, slučajno pa ga je oče zvečer še enkrat sečil v mestu in ga dal aretirati. Našli so pri njem tablico čokolade in nož. Možno je, da je to dolgo iskani düsseldorfski morilec.

Miss Johnson utrjena, a odločna

London, 21. maja. AA. Miss Johnson bo dovršila ostali del poleta v Avstralijo v manjših etapah, ker je trudna od dosedanjega sijajnega poleta. Letalka je prekoračila čas, ki ga je potreboval Hinkler za polet iz Anglije v Avstralijo. Ona upa, da bo lahko nadaljevala polet preko Birme in Atambue v Port Darwin. Pogumno letalko so pristrčno sprejele nizozemske oblasti in ji prožile vso pomoč. Na poti v Surabaja je vodilo njeno letalo nizozemsko pošto letalo. Do Surabaje je preletela miss Johnson 455 milj in je oddaljena 1430 milj od Avstralije.

Vzoren rodoljub

London, 21. maja. n. Neki član japonske pomorske delegacije je v znak protesta proti londonskemu mornariškemu dogovoru na potu na Japonsko izvršil harikiri.

Drobne vesti

Tokio, 21. maja. AA. Na otoku Formoza so odkrili velika aluvijalna ležišča zlata, ki jih cenijo na 400 milijonov funtov sterlingov.

Pariz, 21. maja. AA. Iz Moskve poročajo, da sta na postaji Kmerajna trčila skupaj potniški in tovorni vlak. Pri nesreči je bilo 28 mrtvih in 29 ranjenih.

London, 21. maja. AA. Kakor poročajo, ponuja Rusija angleškemu tovarnarjem 15 do 20 milijonov funtov sterlingov naročil v primeru ugodnih pogojev.